

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 196/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. marca 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a maloletého [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 24 P 130/2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a maloletého [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), a maloletého [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj

„sťažovateľ v 2. rade“, spolu aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 P 130/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v 1. rade v procesnom postavení navrhovateľa je účastníkom napadnutého konania vedeného okresným súdom o zmenu úpravy práv a povinností k maloletému [REDACTED] (sťažovateľ v 2. rade). Návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 24. mája 2017. Sťažovateľ v 1. rade podal 16. januára 2018 návrh na vydanie neodkladného opatrenia, pretože sťažovateľ v 2. rade sa presťahoval s matkou bez jeho súhlasu. Súčasťou tohto podania bola aj urgencia okresnému súdu, aby čo najskôr nariadil termín pojednávania vo veci.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uvádzajú:

„Zo skutkového stavu uvedeného v bode I. tejto sťažnosti vyplýva, že odo dňa 24. 5. 2017 je na základe návrhu sťažovateľa v 1. rade je na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 24P/130/2017 vedené konanie o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému sťažovateľovi v 2. rade, ktoré do dnešného dňa nebolo právoplatne skončené, nebolo v ňom vytyčené ani jedno pojednávanie a nebolo v ňom doteraz vydané ani jedno meritórne rozhodnutie.

Pritom uvedená vec patri do štandardnej agendy všeobecných súdov, pričom v zmysle ust. § 111 C. m. p. ide o konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých.

Podľa názoru sťažovateľa, z doposiaľ uvedených skutočností a prehľadu (ne)vykonaných úkonov, nepochybne vyplýva, že v predmetnom konaní dochádza k zbytočným prietahom, s poukazom na to, že ani po takmer 8 mesiacoch odo dňa začatia konania Okresný súd Prešov nevytyčil jediný termín pojednávania vo veci. Zároveň zo strany Okresného súdu Prešov nebol urobený ani žiaden ďalší úkon, ktorý by smeroval k meritórnemu rozhodnutiu vo veci. ako napr. doručenie predmetného návrhu matke maloletého sťažovateľa v 2. rade, doručenie uznesenia o ustanovení opatrovníka

maloletému sťažovateľovi v 2. rade, vyžiadanie si správy o pomeroch od ustanoveného opatrovníka a pod.

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že konanie Okresného súdu Prešov nesmeruje k odstráneniu jeho právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu veci, ale súd svojim neefektívnym postupom konanie nedôvodne predlžuje a oddaľuje tým rozhodnutie vo veci. pretože rozhodnúť možno len na pojednávaní. Neprimeraná dĺžka konania pritom nie je odôvodnená právnou a ani faktickou zložitou veci alebo správaním sťažovateľa.

Keďže je v zmysle súdnej praxe ústavného súdu potrebné predmetnej veci zo strany Okresného súdu Prešov venovať mimoriadnu pozornosť, pretože ide o konanie dotýkajúce sa ochrany záujmov maloletého sťažovateľa v 2. rade a jeho osobného statusu, v rámci agendy starostlivosti súdu o maloletých, s poukazom aj na to, že ešte v nedávnej dobe počas platnosti a účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy O. s. p. bola zákonodarcom stanovená optimálna lehota na rozhodnutie v trvaní 6 mesiacov, je aj v súčasnosti netolerovateľné, aby za obdobie takmer 8 mesiacov od podania návrhu vo veci sťažovateľov v 1. a 2. rade nebolo vytyčené ani len jedno (prvé) pojednávanie, nebol urobený ani žiaden ďalší úkon, ktorý by smeroval k meritórnemu rozhodnutiu vo veci,... nehovoriac o ďalšom čase potrebnom na vykonávanie iných (do úvahy prichádzajúcich úkonov v rámci dokazovania na pojednávaní) vedúcich k právoplatnému skončeniu veci.“

Sťažovatelia sa domáhajú aj priznania finančného zadostučinenia v sume po 1 250 € pre každého z nich, čo odôvodňujú takto:

„Sťažovatelia v 1. a 2. rade považuje za primerané, aby im bolo v tejto veci priznané finančné zadostučinenie, a to sťažovateľovi v 1. rade vo výške 1 250 € a maloletému sťažovateľovi v 2. rade vo výške 1 250 €, pretože ide o jednoduchú právnu vec, ktorá sa nesmierne dotýka ochrany záujmov maloletého sťažovateľa v 2. rade a jeho osobného statusu, pretože má vplyv na to. v akom výchovnom prostredí bude vychovávaný maloletý sťažovateľ v 2. rade.

Nevyhnutne s tým súvisí aj obrovský význam tohto konania pre sťažovateľa v 1. rade (ako milujúceho otca) a maloletého sťažovateľa v 2. rade (ktorý sa v prítomnosti otca vyjadruje tak, že chce bývať s otcom), keďže je v záujme najmä maloletého sťažovateľa v 2. rade (ale rovnako aj sťažovateľa v 1. rade), aby vyrastal, býval a bol vychovávaný

v ním preferovanom prostredí (u otca) pričom tento stav neistoty pretrvávajúci už takmer 8 mesiacov bez vytýčenia pojednávania mu spôsobuje až psychické útrapy (s poukazom na vôľu maloletého sťažovateľa v 2. rade a jeho neustále dožadovanie sa sústavnej starostlivosti zo strany otca), ako aj čoraz intenzívnejší stav beznádeje a nespravodlivosti. “

Na základe tejto sťažnostnej argumentácie sa sťažovatelia domáhajú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní označených práv sťažovateľov, priznal im finančné zadosťučinenie v sume po 1 250 € pre každého sťažovateľa a uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť im trovy konania pred ústavným súdom.

Pred predbežným prerokovaním veci sa po predchádzajúcej výzve ústavného súdu k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprO 291/2018 z 21. februára 2018, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Spis bol pridelený dňa 24.05.2017 JUDr. Ingrid Kalinákovej ako zákonnej sudkyňi, ktorá vo veci neurobila ani jeden procesný úkon. Na základe úspešného výberového konania bola táto sudkyňa preradená na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Prešove k 01.11.2017. Zmenou v rozvrhu práce bola vec preradená dňa 06.11.2017 do senátu 29P, spolu s ďalšími vecami zo senátu 24P (cca 70 vecí), sudkyňi, ktorá vo svojom senáte mala okolo 450 vecí.

V konaní ide o návrh otca na zmenu výchovy, ktorý žiada zveriť dieťa do svojej osobnej starostlivosti. Pôvodne žili rodičia v [REDAKOVANÉ]. Začiatkom roka 2017 sa matka s dieťaťom a manželom presťahovala do [REDAKOVANÉ].

Dňa 16.01.2018 bol doručený návrh na vydanie neodkladného opatrenia (návrh na zverenie mal. dieťaťa do striedavej starostlivosti obom rodičom). Vo veci bolo vydané neodkladné opatrenie dňa 15.02.2018, súd návrh otca zamietol.

V súčasnosti sú žiadané správy od Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov a od Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Svidník o pomeroch u rodičov a uskutočňované

d'alsie procesné úkony v súvislosti s rozhodovaním o neodkladnom opatrení. Vo veci je vytýčený termín pojednávania na deň 17.05.2018.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou,

porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej judikatúre súvisiacej s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru opakovane pripomína, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

Ústavný súd po predbežnom preskúmaní sťažnosti a spisového materiálu okresného súdu zistil, že okresný súd po podaní návrhu vo veci samej (24. mája 2017) bol vo veci nečinný. Po podaní návrhu sťažovateľa v 1. rade na nariadenie neodkladného opatrenia spolu so žiadosťou o nariadenie termínu pojednávania (16. januára 2018) okresný súd začal s prípravou veci na pojednávanie (25. januára 2018 bol ustanovený kolízny opatrovník,

1. februára 2018 a 9. februára 2018 miestne príslušné úrady práce podali správy o rodičoch, 14. februára 2018 bolo podané vyjadrenie matky k navrhovanému neodkladnému opatreniu, 21. februára 2018 bol sťažovateľ v 1. rade vyzvaný na doloženie príjmov a výdavkov). Okresný súd uznesením z 15. februára 2018 zamietol návrh otca na vydanie neodkladného opatrenia a 21. februára 2018 nariadil termín pojednávania vo veci na 17. máj 2018. Na základe uvedených skutočností možno dospieť k záveru, že podanie urgencie sťažovateľa v 1. rade bolo spôsobilé zjednať nápravu a prispelo k plynulosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

V nadväznosti na uvedené zistenie ústavný súd poukazuje na právny názor vyslovený v jeho doterajšej judikatúre, podľa ktorého ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy či práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 59/05). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01).

Po preskúmaní sťažnosti a postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd dospel k záveru, že doterajšia dĺžka napadnutého konania, napriek zistenej ojedinelej nečinnosti okresného súdu, nemá takú ústavne relevantnú intenzitu, aby bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie označených práv sťažovateľov, preto ich sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie nebráni sťažovateľom obrátiť sa opätovne so sťažnosťou na ústavný súd, ak by v budúcnosti okresný súd v napadnutom konaní konal podľa ich názoru s neodôvodnenými priet'ahmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2018